DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Familie- og kulturkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
	19/3656-	16. september 2019

Svar på representantforslag 8:166 S (2018-2019)

Jeg viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Anette Trettebergstuen, Ingvild Kjerkol, Lene Vågslid, Jonas Gahr Støre, Kari Henriksen, Trond Giske, Hadia Tajik og Tuva Moflag om styrking av LHBTI-politikken.

Representantene har fremmet følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby at såkalt kjønnsnormaliserende kosmetiske inngrep (som ikke er medisinsk nødvendig) skjer før barnet selv er i stand til å samtykke.

2. Stortinget ber regjeringen styrke politiets ressurser til arbeidet mot hatkriminalitet.

3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby konverteringsterapi.

4. Stortinget ber regjeringen styrke arbeidet med Rosa kompetanse i arbeidslivet, helsevesenet, skolen, barnehagene, politiet og på asylmottak, og sørge for at det gjøres systematisk og landsdekkende.

5. Stortinget ber regjeringen styrke bevilgningene til LHBTI-arbeid gjennom organisasjonene på feltet, «LHBTI-potten», i fremtidige forslag til statsbudsjett.

6. Stortinget ber regjeringen sikre Skeivt Arkiv i Bergen fortsatt drift i fremtidige forslag til statsbudsjett.

7. Stortinget ber regjeringen sikre magasinet Blikk fortsatt drift og mulighet til videre formidling via skolebibliotekene.

Postadresse: Postboks 8030 Dep 0030 Oslo
Kontoradresse: Grubbegata 1 Telefon* 22 24 90 90
Org no.: 972 417 866

8. Stortinget ber regjeringen sørge for at alle kommuner oppretter konkrete LHBTI-handlingsplaner.

9. Stortinget ber regjeringen igangsette et utredningsarbeid om innføring av en tredje kjønnskategori i Norge.

10. Stortinget ber regjeringen styrke regionale fagmiljøers kompetanse om kjønnsdysfori og sørge for tiltak for bedre tilgang på behandlingstilbud for denne pasientgruppen.

Forslag 1:
Forslaget hører under Helse- og omsorgsministeren sitt ansvarsområde. I tillegg er problemstillinger knyttet til situasjonen for mennesker med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling sentralt i likestillings- og menneskerettighetsdebatten om LHBTIQ-politikk.

Som vert for årets IDAHOT Forum har jeg merket meg de konstruktive innspillene fra de europeiske lhbti-organisasjonene.

I år har vi fått ny kunnskap om mennesker med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. For første gang har vi fått en levekårsundersøkelse som ser på livssituasjonen for personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling i Norge. Rapporten ble lagt fram i mai 2019. Utredningen om «Den juridiske situasjonen til interkjønn personer i Norge; Utfordringer og muligheter», (mars 2019), er den første studien som ser på den juridiske situasjonen for personer med variasjoner med kroppslig kjønnsutvikling i Norge.

På nåværende tidspunkt er det imidlertid ikke planlagt å særregulere behandling av personer med interkjønn, for eksempel gjennom et lovforbud mot behandling av barn med interkjønn.

Hvilke behandlingstiltak som er nødvendige i det enkelte tilfellet, kan være en vanskelig medisinsk og etisk vurdering. Da er det viktig med gode retningslinjer som sikrer en forsvarlig praksis i samsvar med menneskerettighetene. Ettersom sakene er så komplekse, mener Helse- og omsorgsdepartementet på nåværende tidspunkt at det er mer hensiktsmessig med retningslinjer enn et lovforbud.

Forslag 2:
Arbeidet mot hatkriminalitet er en høyt prioritert oppgave og politiet rapporterer om økt kompetanse på området. I 2018 mottok politiet total 624 anmeldelser for hatkriminalitet på landsbasis. Dette viderefører en jevn stigning siden 2014, da antallet var 223. Politidirektoratet forklarer økningen med at politiets kunnskap om hatkriminalitet nå er langt større i flere politidistrikter. De mener at dette har ført til god fenomenforståelse og mer korrekt registrering av saker ute i distriktene. Videre følger det av politiets egen innbyggerundersøkelse at 37 prosent av de som oppga å ha blitt utsatt for hatkriminalitet anmeldte saken til politiet i 2018, mot 17 prosent i 2015. Mørketall er imidlertid fortsatt en utfordring på dette fagfeltet. Politiet er avhengig av publikumstillit for at saker skal bli

anmeldt. Det forventes at kunnskapsutviklingen i politidistriktene vil gi fortsatt økt anmeldelsestilbøyelighet.

Oslo politidistrikt ved Manglerud politistasjon har siden 2014 hatt en egen gruppe med særskilt kompetanse på etterforskning av hatkriminalitet. Denne gruppen gir råd til andre politidistrikter i enkeltsaker. I tillegg bidrar Manglerud politistasjon til politiets egen interne nettportal, ko:de. Nettsiden gir veiledning om arbeid med hatkriminalitet til politidistriktene.

Forslag 3:
Likestillings- og diskrimineringslovens formål er å fremme likestilling og hindre diskriminering. Likestilling innebærer blant annet likeverd. Prinsippet om menneskers «likeverd» er et fundament for menneskerettighetene. Dette er uttrykkelig slått fast i FNs verdenserklæring om menneskerettigheter. Demokratiet og velferdssamfunnet bygger på at alle mennesker er like verdifulle og har samme menneskeverd. Likeverd innebærer at enhver skal bli respektert for den man er, uavhengig av biologiske, sosiale og kulturelle forskjeller.

Forslaget reiser en rekke ulike problemstillinger. Dette handler om personer i en særlig sårbar situasjon. Det handler også om å vise respekt for enkeltmenneske og retten til bestemme sin egen identitet. Det å være en lhbtiq-person er ikke en diagnose.

Likestillings- og diskrimineringsloven forbyr både direkte og indirekte diskriminering på grunn av seksuell orientering. I hvilke situasjoner konversjonsterapi for homofile, lesbiske, bifile og transpersoner vil kunne omfattes av diskrimineringsforbudet, blir nærmere avklart gjennom håndheving av loven. Vi er ikke kjent med at Diskrimineringsnemnda har behandlet slike saker, eller vurdert problemstillingen.

Forslag 4:
Sivil sektor er en viktig aktør når det gjelder å forebygge og bekjempe hatkriminalitet. Derfor har *Rosa kompetanse justis* mottatt tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet gjennom flere år. Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging er satt til å forvalte departementets tilskuddspott og behandler herunder søknader om tilskudd fra Rosa kompetanse etter en bred helhetlig vurdering.

Det er viktig at alle som jobber i helse- og omsorgstjenestene har kompetanse om og forståelse for ulike kjønnsuttrykk, orienteringer og legninger. Det er derfor inkludert læringsmål om dette i alle helse- og sosialfaglige grunnutdanninger gjennom Forskrift om felles rammeplan som er en del av RETHOS, det nye styringssystemet for helse og sosialfaglige utdanninger. Støtte til *Rosa kompetanse helse* bidrar til at personellet som allerede er i tjenesten kan få faglig bistand og veiledning i spørsmål knyttet til kjønns og seksualitetsmangfold

Rosa kompetanse skole har tidligere søkt og fått midler over Utdanningsdirektoratets Prosjektstøtteordning til private og frivillige organisasjoner. I år er *Rosa kompetanse skole* tildelt 1 974 000.

Regjeringen ønsker et inkluderende og trygt norsk arbeidsliv. Arbeidsmiljøloven har blant annet som formål å sikre helsefremmende og meningsfylte arbeidssituasjoner som gir trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med trygge ansettelsesforhold og likebehandling. Loven skal bidra til et inkluderende arbeidsliv og gi grunnlag for at arbeidsgiver og arbeidstakere selv kan ivareta og utvikle sitt arbeidsmiljø i samarbeid med arbeidslivets parter og med nødvendig veiledning og kontroll fra offentlig myndighet. Lovens § 4-3 stiller krav til det psykososiale arbeidsmiljøet og omfatter blant annet integritet, verdighet, trakassering, utilbørlig opptreden, vold og trusler.

Arbeidstilsynet og LDO har styrket sitt samarbeid om innsats mot seksuell trakassering. De har blant annet laget en nettbasert veileder med praktiske råd og forslag for å forebygge og hindre seksuell trakassering, samt opplæringsmateriell for arbeidsgivere, tillitsvalgte og verneombud og felles opplæring for inspektører i Arbeidstilsynet. Det skal holdes eksterne kurs flere steder i landet utover høsten 2019. Kursene retter seg mot arbeidsgivere, ledere, verneombud, HMS-ansvarlige, HR-personell og arbeidsplasstillitsvalgte. Etatene rapporterer jevnlig om innsatsen på dette området til den partssammensatte *Arbeidsgruppen for likestilling* under Arbeidslivspolitisk råd.

Forslag 5:
Jeg viser til regjeringens forslag til statsbudsjett som legges fram i oktober.

Forslag 6:
Det er tverrpolitisk enighet om at det er et nasjonalt ansvar å sikre dokumentasjon av LHBTI-historien i Norge. Denne regjeringen har helt fra Skeivt arkiv gikk over fra prosjekt til permanent drift gitt driftsmidler til arkivet gjennom bevilgninger på statsbudsjettet. Universitetet i Bergen forvalter de statlige driftsmidlene til Skeivt arkiv. Kulturdepartementet viser til Stortingets behandling av Innst. 146 S (2015-2016), hvor flertallet i familie- og kulturkomiteen viste til budsjettforliket 23. november 2015 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre der det ble bevilget 5 mill. kroner til drift av Skeivt arkiv. Kulturdepartementet har fulgt opp dette, og legger til grunn at Universitetet i Bergens forvaltningsansvar for driftsmidler til Skeivt arkiv skal videreføres innenfor rammebevilgningen til Universitetet i Bergen.

Forslag 7:
Jeg viser til regjeringens forslag til statsbudsjett som legges fram i oktober.

Forslag 8:
Jeg viser endringene i likestillings- og diskrimineringsloven om en styrking av arbeidsgiveres og offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt. Endringene innebærer blant annet:

- En tydeliggjøring og konkretisering av den aktivitetsplikten som i dag påhviler arbeidsgiverne og offentlige myndigheter.
- Alle arbeidsgivere pålegges enten en dokumentasjons- eller redegjørelsesplikt. Dokumentasjonsplikten som pålegges små arbeidsgivere, er mindre byrdefull enn

redegjørelsesplikten, og innebærer at skriftlig informasjon om arbeidet skal være tilgjengelig for innsyn.

- Myndighetene – i rollen som myndighetsutøver og tjenesteyter – pålegges en redegjørelsesplikt.

Dette vil bidra til alle offentlige myndigheter, herunder kommunene har en plan for oppfølging av den lovpålagte aktivitetsplikten, som også omfatter konkrete tiltak rettet mot lhbtiq-befolkningen. Bufdir vil få i oppdrag å utarbeide en veileder om aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Forslag 9:
Regjeringen støtter ikke dette forslaget.

Forslag 10:
Helse- og omsorgsdepartementet ga i 2017 Helsedirektoratet i oppdrag å lage nasjonale faglige retningslinjer for behandling av kjønnsinkongruens. Retningslinjene skal etter planen være ferdig i løpet av 2020. Helse Sør-Øst RHF samarbeider med de øvrige helseregionene om utvikling av et regionalt behandlingstilbud. Dette innebærer bl.a. å avklare kompetanse og funksjoner i grenseflaten mot Nasjonal behandlingstjeneste for transseksualisme. Dette utviklingsarbeidet skjer i nær dialog med Helsedirektoratet jf. utarbeidelsen av nasjonale faglige retningslinjer på området

Med hilsen

Trine Skei Grande

Trine Skei Grande